

Darīsim KOPĀ!

MĀJĀ IR LOKĀLĀ KANALIZĀCIJA?

9. lpp.

Iepazīstieties ar jaunajām prasībām
rīdziniekiem!

ELPOJIET DZIĻĀK!

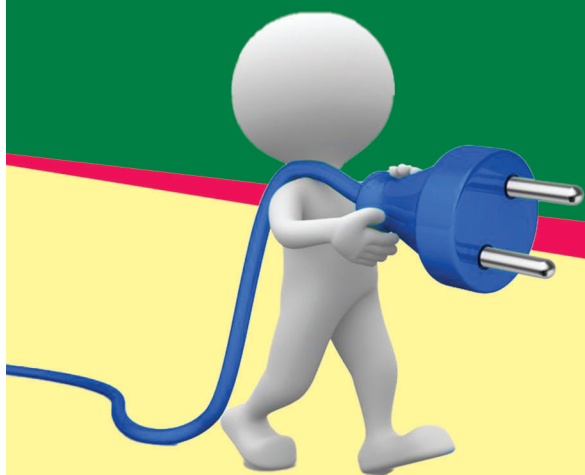
6.–7. lpp.

„Tas ir bīstami!” – eksperts par pelējumu dzīvoklī

№12 (148), decembris 2020 www.kopaa.lv Svarīgākais par māju apsaimniekošanu un komunālajiem pakalpojumiem

UZRAUDZĪS BĒRNU ROTAĻU LAUKUMUS!

Latvijā būs
jauns reģistrs,
pārvaldniekiem –
jauni pienākumi

10.–11. lpp.

„VĪRS GANDRĪZ GĀJA BOJĀ...”

Kāpēc strāvas triecienu var saņemt vannasistabā?

12. lpp.

KURŠ IR VISLIELĀKAIS PARĀDNIĒKS?

Apkures sezonas sākumā uzņēmums *Rīgas siltums* brīdināja: mājas, kurām ir parādi par saņemto siltumenerģiju, apkurei nepieslēgs. Rezultātā bija mājas, kas pašu spēkiem dzēsa iepriekšējo sezonu parādus, citām – to vietā darīja pārvaldnieki. Izrādījās, ka tas nav līdzējis – jau novembrī galvaspilsētā atkal parādījās lieli parādnieki.

Rīgas siltums katru mēnesi pārbauda apmaksu stāvokli. Informācija par mājām-parādniecēm uzņēmums publicē interneta vietnē <https://www.rs.lv/lv/saturs/daudzdzivoklu-maju-ipasnieku-paradi>. Ikviens interesents ar to var iepazīties.

Mēs pārbaudījām, un izrādījās, ka 2020. gada 30. novembrī Rīgā bija vairāk nekā divi desmiti māju, kurām ir parāds par siltumenerģiju 3000 eiro un vairāk. Ja jūsu mājas nav šajā sarakstā, tad tās parāds ir mazāks par 3000 eiro.

Adrese	EUR	Adrese	EUR	Adrese	EUR
Brīvības gatve 398	4422,04	J. Asaras iela 15	7050,48	Pētersalas iela 17	3730,36
Brīvības iela 30	7358,84	Krišjāņa Barona iela 44 k-3	4525,44	Ruses iela 13	9705,70
Cīrupes iela 1	3019,31	Lielirbes iela 11	4271,61	Salnas iela 21	10948,15
Druvienas iela 36	4834,28	Lielirbes iela 13	6201,67	Skanstes iela 29A	3612,39
Dzirčiema iela 71	3540,23	Maskavas iela 377	5549,68	Slokas iela 187	6734,55
Ieriķu iela 58	2941,26	Maskavas iela 427	3518,85	Slokas iela 48A	2909,06
Ilūkstes iela 22	6056,72	Maskavas iela 425	2987,45	Stagaru iela 4	5254,15
Ilūkstes iela 34	3089,38	Parādes iela 6	6309,71	Vienības iela 186A	3475,58

Ja vēlaties uzzināt vairāk par savu māju parādiem, informāciju varat pieprasīt uzņēmumam *Rīgas siltums* pa tālruniem **67017307, 67017312, 67017319, 67017320**. Uzņēmuma klientu apkalpošanas nodaļa strādā no plkst. 8.00 līdz 16.00 darbdienās, bet piektdienās un pirmssvētku dienās – no plkst. 8.00 līdz 15.00. **K**

OIK IZMAIŅAS: MAKSĀSIM PAR 23% MAZĀK

„Lūdzu, pastāstiet saviem lasītājiem, kā nākamajā gadā mainīsies maksa par elektrību,” šādu jautājumu uzdeva Imants Rāčenis. „Mani ļoti interesē, ko mūsu politiķi ir paveikuši ar obligātās iepirkuma komponentes (OIK) maksu.”

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijā mums paziņoja, ka no 2021. gada 1. janvāra Latvijā stāties spēkā jauna obligātās iepirkuma komponentes maksa. OIK samazināsies par 23% – līdz 17,51 EUR/MWh (0,01751 EUR/kWh).

– Rezultātā iedzīvotāji jau februārī maksās par elektrību mazāk, – paziņoja Sabiedriskā pakalpojuma regulatora pārstāvis Viestura Kadiķis. – Ja mājsaimniecība patērē aptuveni 100 kilovatstundu elektroenerģijas mēnesī, ekonomija būs 4% no rēķina vai 0,65 eiro. Patērējot 200 kilovatstundu, ģimene ietaupa jau 1,32 eiro, 300 kilovatstundu – 1,97 eiro. **K**

DEKLARĒT DZĪVESVIETU KĻUVIS VIENKĀRŠĀK

Tagad rīdziniekiem vairs nav jāuzrāda dokumenti, kas apliecinātu viņu tiesības uz atbrīvošanu no nodevas

Jaunā gada priekšvakarā Rīgas iedzīvotāji bieži maina ziņas par deklarēto dzīvesvietu. Tas nav bez pamata, jo, ja 1. janvārī dzīvoklī ir deklarēts vismaz viens cilvēks, tad mājokļa īpašnieks saņem ievērojamu nekustamā īpašuma nodokļa atlaidi. Pilsētas pašvaldībā mums paskaidroja, ka mainīt deklarēto dzīvesvietu un saņemt par to atbilstošu pašvaldības izsniegtu izziņu ir kļuvis daudz vienkāršāk.

Atgādinām kārtību, kā rīkoties, ja cilvēks nolēmis deklarēt dzīvesvietu jaunā adresē. Vēršoties personīgi Rīgas domes klientu apkalpošanas centrā vai izpilddirekcijā pēc dzīvesvietas, vai jebkurā dzimtsarakstu nodaļā, par pakalpojumu jāmaksā valsts nodeva 4,27 eiro apmērā.

Tajā pašā laikā daudzas iedzīvotāju kategorijas ir atbrīvotas no nodevas maksas par attiecīgās izziņas deklarēšanu vai izsniegšanu.

No valsts nodevas ir atbrīvotas:

- politiski represētas personas,
- invalīdi,
- Černobiļas avārijas seku likvidatori,
- pensionāri, kuru pensija nepārsniedz valstī noteikto minimālo algu (no 2021. gada – 500 eiro),
- personas, kurām piešķirts trūcīgas personas statuss,
- personas, kuras pirmo reizi deklarē dzīvesvietu bērnam,
- deklarē elektroniski, izmantojot pielāgotu veidlapu portālā www.latvija.lv,
- reģistrē ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādē ievietota bērna dzīvesvietu audžuģimenē vai aizbildnībā,
- deklarē dzīvesvietu ilgstošas sociālās aprūpes vai rehabilitācijas centrā,
- deklarē dzīvesvietu patversmē,
- ir persona, kuras tiesisko statusu Latvijā nosaka Pilsoneības un migrācijas lietu pārvalde.

Pieņemsim, ka cilvēks, kurš deklarē savu dzīvesvietu, ietilpst kādā no minētajām grupām un ir atbrīvots no valsts nodevas maksas. Iepriekš cilvēks būtu bijis spiests uzrādīt dokumentu, kas apliecina viņa tiesības uz atvieglojumiem, taču pēc jaunās kārtības spēkā stāšanās pašvaldības darbiniekiem nav jāuzrāda ne izziņa par represētā vai trūcīgā statusu, ne dokuments par pensijas apmēru. Visas šīs ziņas jau ir pašvaldības rīcībā.

Rīgas dome ir paziņojusi, ka iesniegumu par dzīvesvietas deklarēšanu var iesniegt Rīgas domes apmeklētāju apkalpošanas centrā vai dzimtsarakstu nodaļās. Izziņu par deklarēšanas vietu var saņemt personīgi RD apmeklētāju apkalpošanas centrā tikai pēc iepriekšēja pieraksta pa tālruni **80000800**.

Protams, individuālu iesniegumu pieņemšana ārkārtējās situācijas laikā ir būtiski ierobežota. Šī iemesla dēļ Rīgas dome aicina iedzīvotājus noformēt dzīvesvietas deklarēšanas datus attālināti, izmantojot portālu www.latvija.lv. **K**

MAINĀM visai mājai vecos dzīvokļu ūdens skaitītājus pret **C klases** mērāparātiem ar datu attālinātas nolaišanas iespēju

25 GADU PIEREDZE

Uzskaitē **BEZ** patērēja korekcijas

☎ 20040513

info@sistemsserviss.lv

KREMATORIJA APBEDIŠANAS NAMS

JAUNA KREMATORIJA UN APBEDIŠANAS PAKALPOJUMI

Licencētā krematorija Latvijā ar tiesībām sniegt kremācijas pakalpojumus drošs un uzticīgs palīgs ar atbalsta funkcijām sēru un sāpju brīdī

Diennakts MORGS: **20 01 83 33** (00-24)

BIROJS RĪGĀ: Aptiekas iela 13, Rīga

ATVADU ZĀLE RĪGĀ: Jēkabpils iela 28, Rīga

BIROJS un ATVADU ZĀLE VALMIERĀ: "Krematorija", Valmiera, pie Kocēnu kapiem, tālr. 20888989

www.krematorija.lv • www.valmieraskrematorija.lv • www.krematorijariga.lv

Vācijas ražotāja apkures radiatori **"KERMI"**

25% atlaide no veikala cenas!

Projektēšana, piegāde, montāža, garantija

SIA SANREMS

Ūdens skaitītāju Siltumskaitītāju Pārbaude – Nomaīņa – Uztādīšana Ūdens skaitītāju rādījumu starpības izlīdzināšana

Tālr. **67612523, 67627695, 26327967**

Kandavas iela 41a, Rīga

PALĪDZĒSIM KLAIŅOJOŠIEM KAĶIEM!

Sabiedriskā organizācija *Kaķīšu iela* ir gatava nodrošināt mājiņas kaķiem-bezpajumtniekiem, bet iedzīvotājiem šajā darbā jāpiedalās

Rīgā jau kādu laiku darbojas sabiedriskā organizācija *Kaķīšu iela*. Tās organizatori ir līdzjūtīgi cilvēki, kas piedāvā iedzīvotājiem kaķu mājiņu uzstādīšanu dzīvojamajām mājām. Aukstajos gada mēnešos, kad pieprasījums pēc kaķu mājiņām palielinās, arī organizācijai ir vajadzīga līdzcilvēku palīdzība.

Kaķiem ir auksti

Nesen organizācijas *Kaķīšu iela* mājaslapā sociālajā tīklā Facebook tika ievietots aicinājums rīdziniekiem.

– Ar aukstuma iestāšanos, vajadzība pēc kaķu mājiņām ir ievērojami palielinājusies. Katru dienu mēs saņemam vairākus ziņojumus un zvanus, kuros izskan lūgums palīdzēt uzstādīt pagalmā kaķu mājiņu. Īpaši palielinājusies nepieciešamība pēc pagaidu mājiņām no siltināšanas materiāla.

Mūsu iespējas ir ierobežotas, jo viens cilvēks nevar tikt galā ar tik daudz lūgumiem pēc palīdzības, tādēļ mums nākas

cilvēkiem atteikt, bet aiz katra lūguma slēpjas savs stāsts, stāsts par kaķi-bezpajumtnieku, kuram nav silta stūriņa, kurš guļ uz aukstas, mitras ielas.

„Piekļīdis kaķītis!”, „Pagrabi ir slēgti”, „Šķūnīši ir nojaukti”, „No iepriekšējās uzturēšanās vietas padzīti!”, „Viņu patvēruma vietas ir grabažas un vecas mēbeles” – lūk, tāds stāsts mēs dzirdam katru dienu. Sirds lūst, gribas visiem palīdzēt, bet vienatnē, bez jūsu atbalsta, mēs nevaram, – raksta biedrības *Kaķīšu iela* brīvprātīgie darbinieki.

Kā palīdzēt?

Kā palīdzēt sabiedriskajai organizācijai, kuras darbinieki ir uzstādījuši simtiem bezmaksas mājiņu kaķiem-bezpajumtniekiem? – Mēs aicinām jūs pievienoties, vest līdz draugus, radniekus un tuviniekus, – skaidro kaķu aizstāvji no biedrības *Kaķīšu iela*. – Visi kopā mēs varam padarīt daudz vairāk klaiņojošu dzīvnieku labā.

Mūsu projekts ir sociāli atbildīgs. Mums nav algotu darbinieku. Projekts pastāv tikai ar līdzjūtīgu un brīvprātīgu cilvēku atbalstu, cita atbalsta organizācijai nav.

Mēs gaidām jūs pie mūsu darbnīcas Bruņinieku ielā 65 Rīgā. Mūsu darbnīca pat ārkārtējās situācijas laikā ir atvērta katru dienu no plkst. 12.00 līdz 18.00. Vienoties par apmeklējuma laiku var pa tālruni +371 26371903 (Svjetoslavs).

Vai tas ir droši?

No redakcijas piebilstam, ka kaķu mājiņas darbnīcā izgatavo, ievērojot visus epidemioloģiskās drošības noteikumus. Telpā vienlaikus var atrasties ne vairāk kā divas ģimenes, kopumā ne vairāk kā 10 cilvēku. Ir jāievēro 2 metru distance, vietas distancē ievērošanai ir pietiekami. – Neraugoties uz ārkārtējo situāciju, kaķiem joprojām ir nepieciešamas siltas mājiņas, – atgādina Svjetoslavs no biedrības *Kaķīšu iela*. **K**

IR LAIKS ABONĒT

**Darīsim
KOPĀ!**

**2021. GADĀ
SAŅEMIET AVĪZI
SAVĀ PASTKASTĪTĒ!**

**Jaunākais par komunālajiem pakalpojumiem,
tarifiem un apsaimniekošanu – tieši mājās!**

**Noformējiet abonementu tuvākajā
Latvijas Pasta nodaļā
vai internetā abone.pasts.lv!**

„Darīsim Kopā!” INDEKSS – 1255

**ABONĒŠANAS CENA GADAM –
tikai 8,64 eiro**

2021. gadā mēs būsim kopā ar jums KATRU MĒNESI

Rīgas apsaimniekotāju asociācijas
portāls

www.RigAA.lv

Viss par māju apsaimniekošanu

Gaidām Jūsu jautājumus uz e-pastu info@rigaa.lv

Akciju sabiedrība

**RĪGAS NAMU
APSAIMNIEKOTĀJS**

**Apsaimniekojam mājas,
kurām ir biedrības
vai pilnvarotās personas!**

Rīga, Gogoļa 5, tālrunis 67893079, info@rna.lv

AVĪZI BEZ MAKSAS VAR SAŅEMT:

- **Veselības centrā 4, Krišjāņa Barona ielā 117**
- **Bolderājas poliklīnikā, Kapteiņu ielā 7**
- **Rīgas domes Labklājības departamentā, Baznīcas ielā 19/23**
- **Rīgas Sociālā dienesta**
  - Teritoriālajā centrā **Avoti, Avotu ielā 31, k-2**
  - Teritoriālajā centrā **Bolderāja, Mežrozīšu ielā 43**
  - Teritoriālajā centrā **Vidzeme, Vidrižu ielā 3, Brīvības gatvē 266**
  - Teritoriālajā centrā **Purvciems, Ieriķu ielā 2b**
  - Teritoriālajā centrā **Pļavnieki, Salnas ielā 2**
  - Teritoriālajā centrā **Āgenskalns, Ed. Smiļģa ielā 46, Ziepju ielā 13**
  - Teritoriālajā centrā **Dzirciems, Baldones ielā 2**
  - Teritoriālajā centrā **Ziemeļi, Hanzas ielā 7**
  - Kultūras centrā **Imanta, Anniņmuižas bulvārī 29**
  - Kultūras centrā **Iļģuciems, Lidoņu ielā 27, k-2**
- **Rīgas namu apsaimniekotāja filiālēs:**
  - Gogoļa ielā 5, Rīgā
  - Daugavas ielā 1, Salaspilī
- **Rīgas namu pārvaldnieka iecirkņos un nodaļās**
- Jūrmalā, Skolas ielā 50, Jūrmalas apsaimniekotāju asociācijas birojā
- Jūrmalā, Raiņa ielā 110, aptiekā
- Jūrmalā, Nometņu ielā 10, aptiekā

**Nākamo „Darīsim Kopā!” numuru
gaidiet 14. janvārī**

**Darīsim
KOPĀ!**

Avīze
„Darīsim
Kopā!”

Izdevējs:

SIA „EGO projekts”

Reģistrācijas numurs: 000703294

Tālrunis: 29172377

Reklamas nodaļa: 2914/618

<http://www.kopaa.lv>

E-pasts: info@kopaa.lv

Rīga, Gogoļa iela 5, LV-1011

Iznāk sadarbībā ar Rīgas

apsaimniekotāju asociāciju

iespiests: SIA „Poligrāfijas grupa

Mūkusalā”

Tirāža: 20 000

„KĪNAS MŪRA” ATDZIMŠANA

Latvijas lielākā māja izvēlējās jaunu pārvaldnieku un sāka taupīt naudu. Kā iedzīvotājiem tas izdevās?

Marina MATROŅINA

Lielākā dzīvojamā māja Rīgā, Ozolciema ielā 18, ar 1. novembri nomainīja pārvaldnieku. Tagad šo deviņstāvu māju ar vienpadsmit kāpņutelpām un 396 dzīvokļiem aprūpē uzņēmums Rīgas namu apsaimniekotājs.

Bieži dzird apgalvojumu, ka lielā mājā nomainīt pārvaldnieku nav iespējams. Kā nekā puse iedzīvotāju dzīvokļus izīrē, daļa īpašnieku ir prombūtnē. Kā savākt nepieciešamo balsu skaitu lēmuma pieņemšanai par valdījuma tiesību pārņemšanu un pilnvarojuma līguma slēgšanu ar citu pārvaldnieku?

Lielākās ne tikai Rīgā, bet arī visā Latvijā daudzstāvu mājas Ozolciema ielā 18 piemērs pierāda, ka ir iespējams. Mājas aktīvistiem bija nepieciešams pusgads, lai vasaras atvaļinājumu laikā un vēl pandēmijas apstākļos savāktu vajadzīgo balsu skaitu. Viņi tika galā, pārgāja uz jaunu apsaimniekošanas organizāciju un uzreiz sāka ekonomēt līdzekļus.

Kaut kas ir jāmaina

Mājas Ozolciema ielā 18 aktīvists Staņislavs Bogdanovs atceras, ka viss sācies jau 2019. gada decembrī, kad dzīvokļu īpašnieki iepazinās ar iepriekšējā pārvaldnieka (pašvaldības uzņēmums Rīgas namu pārvalnieks (RNP) – red. piez.) izveidoto remontdarbu plānu šim gadam un ļoti izbrīnījās. Piemēram, RNP piedāvāja veikt pagraba pārsegumu siltināšanu par 228 tūkstošiem eiro. Pat lielajai mājai tā šķita neaptverama summa.

– Vēl viens *akmens pašu dārziņā* bija piedāvājums nomainīt logus kāpņutelpās, – stāsta Staņislavs. – RNP to apņēmas veikt par 112 000 eiro.

Kaut arī mājā Ozolciema ielā 18 ir 11 kāpņutelpas – ne velti Rīgā to sauc par „Lielo Ķīnas mūri”, tomēr logu nomaīņa koplietošanas telpās nevar maksāt tik dārgi.

Staņislavs ar domubiedriem atrada uzņēmumu, kas bija gatavs izgatavot un uzstādīt jaunus logus visās mājas kāpņutelpās tikai par 61 500 eiro. Maijā RNP ļoti negribīgi apstiprināja trīspusēju līgumu, bet ar avansa izmaksu būvniekiem nesteidzās līdz oktobrim, kad iestājās auksts laiks. Ar šādu darbosanos iepriekšējais pārvaldnieks pat šaubīgos mājas iedzīvotājus pārliecināja, ka kaut kas ir jāmaina.

Ekonomija, sākot ar pirmo dienu

Iedzīvotājiem bija maz variantu. Vai nu turpināt par *dārgu naudu ciest nebūšanas*, vai arī cirst kā ar nazi un pāriet uz citu apsaimniekošanas uzņēmumu.

Cilvēki apdomājās, apskatījās, kas notiek pašu rajonā, un atklāja, ka daudzas mājas Ziepniekkal-

Staņislavs Bogdanovs, mājas Ozolciema ielā 18 aktīvists

nā jau ir pārņēmušas pārvaldīšanas tiesības un noslēgušas pārvaldīšanas pilnvarojuma līgumu ar privātām apsaimniekošanas kompānijām. Daudzas šī rajona mājas Ozolciema, Īslīces, Zaļenieku, Livciema, Tumes un Putnu ielā jau ilgstoši apkalpo AS Rīgas namu apsaimniekotājs.

– Mēs lēmumu savā mājā pieņēmām rakstiskas aptaujas veidā, – stāsta Staņislavs. – 211 dzīvokļu īpašnieki nobalsoja par pārvaldīšanas tiesību pārņemšanu un pārvaldīšanas līguma noslēgšanu ar Rīgas namu apsaimniekotāju.

Jaunais apsaimniekotājs iepatikās tādēļ, ka, pirmkārt, visus remontdarbus un citas izmaksas tiek saskaņotas ar mājas aktīvu. Proti, katra centa izlietojumu kontrolē paši iedzi-

votāji. Otrkārt, maksa par apsaimniekošanu iedzīvotājiem Ozolciema ielā 18 samazinājās par 7 centiem par katru dzīvojamās platības kvadrātmetru. Šķiet, ka starpība ir neliela, bet divstāvu dzīvokļa īpašnieks gada laikā var ietaupīt 40–45 eiro.

Sētnieki palika savās vietās

Staņislavs stāsta, ka dzīvokļu īpašnieki izvēlušies nākotnē plānoto remontdarbu fondā maksāt 15 centus par katru dzīvokļa kvadrātmetru:

– Tā kā māja mums ir liela, ar šādām iemaksām mēs remontdarbiem varam gadā uzkrāt aptuveni 40 000 eiro.

Beidzot jaunais pārvaldnieks nodrošina mājai normālu sanitāro kopšanu. Iepriekšējais apsaimniekotājs sētniekiem uzticēja tikai mājai piegulošās teritorijas kopšanu, bet kāpņutelpas tīrīja tā saucamās uzkopšanas brigādes. Iedzīvotāji nepārtraukti sūdzējās, jo, kaut gan brigādes ieradās reizi nedēļā, kāpnes bija netīras.

– Mēs ar prieku no šāda pakalpojuma atteicāmies, – saka Staņislavs. – Esam ļoti priecīgi, ka mūsu sētnieki ir palikuši savās vietās, bet tagad viņi tīra ne tikai pagalmu, bet arī uzkopj mājas koplietošanas telpas.

Daži zemūdens akmeņi

Pāriešanu pie jaunā pārvaldnieka sarežģī divi apstākļi. Mājas aktīvists par katru no tiem vēlas pastāstīt sīkāk, lai mājas Ozolciema ielā 18 piemērs kalpotu par mācību citām aktīvām mājām.

Pirmais: pēc tam, kad 2020. gada rudenī „Lielā Ķīnas mūra” iedzīvotāji RNP darīja zināmu savu nodomu mainīt apsaimniekotāju, māju pēkšņi sāka apciemot avārijas brigādes. Staņislavs atceras, ka no mājas konta arī tika norakstīti lieli līdzekļi par iepriekš nesaskaņotiem darbiem, kuri, saprotams, vispār nebija nepieciešami. Tā turpinājās, līdz lietas nepārņēma Rīgas namu apsaimniekotājs.

Otrais traucēklis – RNP līdz šim vēl nav jaunajam apsaimniekotājam pārskaitījis mājas uzkrājumu fondu nākotnē plānotajiem remontdarbiem. Mājas iedzīvotājiem tā arī nav skaidrs, cik naudas viņiem ir kontā, bet tas nozīmē, ka pagaidām nevar plānot lielus darbus mājas uzlabošanai.

– Mums paskaidroja, ka pilnu atskaiti RNP būs sagatavojis tikai pēc trim–četriem mēnešiem, – Staņislavs nopūšas. – Visticamāk, tikai pēc tam mēs dabūsim to, kas nebūs līdz galam izšķērdēts.

Par patīkamo

Agrāk vai vēlāk šie sūkumi aizmirsīsies. Dzīvokļu īpašnieki priecājas, ka turpmāk tikai viņi noteiks, cik maksāt par remontiem un kādus darbus mājā veikt. Tas nozīmē, ka iedzīvotāju kopīgi sakrātie līdzekļi pārstās pazust.

Ir vēl viena patīkama ziņa. Lai gan uzņēmums Rīgas namu apsaimniekotājs māju apkalpo tikai no

„Esam ļoti priecīgi, ka mūsu sētnieki ir palikuši savās vietās, bet tagad viņi tīra ne tikai pagalmu, bet arī uzkopj mājas koplietošanas telpas.”

„Tā kā māja mums ir liela, ar šādām iemaksām mēs remontdarbiem varam gadā uzkrāt aptuveni 40 000 eiro.”

2020. gada 1. novembra, Ozolciema ielā 18 jau pilnā sparā rit logu nomaiņa kāpņutelpās.

– Nemiet vērā, ka šajā remontā mēs ietaupām 50 tūkstošus eiro, – priecājas Staņislavs.

Par to bija vērts pacīnīties.

Pārvaldnieks: „Palīdzam no pirmās dienas!”

Lai arī māja Rīgā, Ozolciema ielā 18, ir lielākā mūsu valstī, uzņēmumam *Rīgas namu apsaimniekotājs* sarežģījumi ar tā pārņemšanu neradās.

– **Cik grūti bija organizēt tik lielas mājas ar teju 400 dzīvokļiem pārņemšanu pārvaldīšanā?**

– Šim izaicinājumam mēs bijām gatavi, – atbild AS *Rīgas namu apsaimniekotājs* valdes priekšsēdētājs Igors Trubko. – Mums jau bija darba pieredze mājās ar vairāk nekā 200 dzīvokļiem.

– **Cik ilgs laiks nepieciešams, lai māja nomainītu pārvaldnieku?**

– Ja runa ir par mājām, kuru pārvaldīšanas tiesības dzīvokļu īpašnieki nav pārņēmuši, tad jāreķinās vismaz ar trim mēnešiem. Vispirms dzīvokļu īpašniekiem jāorganizē kopsapulce vai rakstveida aptauja, kuras laikā tiek pieņemts lēmums par jaunu pārvaldnieku. Vēl vismaz divi mēneši nepieciešami iedzīvotāju iesnieguma izskatīšanai Rīgas domes departamentos, lai sagatavotu mājas pārvaldīšanas tiesību nodošanu. Praktiskajā dzīvē mēs redzam, ka šīs formalitātes var ilgt arī pusgadu vai pat gadu. Piemēram, mājā Ozolciema ielā 18 tikai aptauja vien ilga sešus mēnešus.

– **Vai visas ar apsaimniekošanas uzņēmuma maiņu saistītās rūpes gulstas tikai uz aktīvu dzīvokļu īpašnieku pleciem vai arī potenciālais jaunais pārvaldnieks palīdz šajā procesā?**

– Es varu runāt tikai par praksi mūsu uzņēmumā. Ja kādas mājas dzīvokļu īpašnieku aktivisti vērstas pie *Rīgas namu apsaimniekotāja*, mēs jau no paša sākuma palīdzam. Organizējam pārrunas ar kaimiņiem, sagatavojam dokumentus lēmuma pieņemšanai kopsapulcē vai aptaujas veidā. Piemēram, gatavojoties mājas Rīgā, Ozolciema

ielā 18, lēmuma pieņemšanai, mums nācās pieprasīt zemesgrāmatā informāciju par visu 396 dzīvokļu īpašniekiem. Tas bija nepieciešams, lai palīdzētu iedzīvotājiem pareizi noformēt aptaujas lapas – balsot par pārvaldnieka maiņu atļauts tikai dzīvokļu īpašniekiem vai viņu pilnvarotajām personām.

Praktiski jautājumi par pārvaldnieka maiņu

– **Tātad jūs ieguldāt līdzekļus mājā, kurā pat vēl nav pieņemts galīgais lēmums pārnākt uz *Rīgas namu apsaimniekotāju*?**

– Jā, turklāt šajos sagatavošanas darbos mēs ieguldām mūsu uzņēmuma līdzekļus.

– **Kāds ir mājas aktivistu uzdevums?**

– Vissvarīgākais, kas jāizdara aktīvajiem iedzīvotājiem, – jāizskaidro kaimiņiem, kāpēc mājā notiek aptauja par pārvaldnieka maiņu un kādu labumu māja no šīm pārmaiņām iegūs. Viņiem visi

ieinteresētie iedzīvotāji jāiepazīstina ar dokumentiem, kas saistīti ar lēmuma pieņemšanu, to starpā ar jaunā apkalpošanas līguma projektu un apsaimniekošanas maksas tāmi.

– **Pārejas periodā iepriekšējais mājas Ozolciema ielā 18 pārvaldnieks visiem spēkiem centās apgūt mājas uzkrājumus remontiem. Kā rīkoties, lai uzkrājuma līdzekļus nosargātu pēc iespējas neskartus?**

– Vienīgais veids, ko var darīt, – rakstiski vērsties pie iepriekšējā pārvaldnieka un tā kapitāldaļu turētāja, aizliedzot tiem izmantot mājas līdzekļus bez saskaņošanas ar mājas pilnvarotajām personām.

– **Vai dzīvokļu īpašnieki var mainīt pārvaldnieku, ja mājā ir parādnieki?**

– Protams. Piemēram, mājā Ozolciema ielā 18 bija neapmaksāti parādi par apkuri. Pēc mājas pārņemšanas mēs nodzēsīsim parādus piegādātājiem un sāksim rūpīgi strādāt ar tiem iedzīvotājiem, kas ir parādnieki. **K**

Rīgas namu apsaimniekotājam jau bija darba pieredze mājās ar vairāk nekā 200 dzīvokļiem.

KĀ SAZINĀTIES AR PĀRVALDNIĒKU?

Pašvaldības uzņēmums *Rīgas namu pārvaldnieks* no 5. decembra pārtrauc klientu tiešo apkalpošanu centrā, Aleksandra Čaka ielā 42, sestdienās. Klientus, kuri jau bija pierakstījušies uz individuālu pieņemšanu, informēs par tās atcelšanu.

Ārkārtējās situācijas laikā, kas turpināsies vismaz līdz 2021. gada 11. janvārim, iedzīvotāji savus iesniegumus *Rīgas namu pārvaldniekam* var iesniegt vienā no šādiem veidiem:

■ elektroniski – pa e-pastu rmparvaldnieks@rmparvaldnieks.lv. Iesniegumā jānorāda savs kontakttālrunis;

■ dokumentus atstājot klientu apkalpošanas centra pastkastītē. Iesniegumā jānorāda savs kontakttālrunis;

■ dokumentus nosūtīt pa pastu uz uzņēmuma adresi: Aleksandra Čaka iela 42, Rīga, LV-1011.

Uzņēmuma konsultatīvais tālrunis **8900** pieņem zvanus darbdienās no plkst. 8.00 līdz 20.00. **K**

ELEKTRUM: „UZMANIETIES NO KRĀPNIEKIEM!”

Kompānijas *Latvenergo* pārstāvji brīdina: Latvijā ir parādījušies krāpnieki, kuri cenšas izvilināt naudu no iedzīvotājiem, izmantojot nelegālu *Elektrum* portāla kopiju. „Ja vēlaties nodot skaitītāju rādījumus vai samaksāt rēķinus internetā, pārlicinieties, ka esat pierakstījušies portālā <https://www.elektrum.lv>,” mūsu lasītājiem paskaidroja *Latvenergo*.

Kā uzzināt, ka esat iekļuvuši krāpnieku portālā? Pirmkārt, tas atšķiras no oriģināla. Nosaukums nesākas ar kodu <https>, bet zīmola *Elektrum* nosaukums ir izkropļots. Ja redzat šīs pazīmes savā datora ekrānā, nekavējoties aizveriet lapu, neveicot nekādas darbības.

Līdz šim noziedznieki ir kopējuši banku un citu finanšu iestāžu profilus. Tagad ir pakalpojumu sniedzēju rinda. Skaidro *Latvenergo* tehnoloģiju un atbalsta direktors Kaspars Cikmačs:

„Mēs sekojam situācijai, un patlaban mūsu portāls darbojas normālā režīmā, taču klienti nedrīkst aizmirst par modrību un, ieejot portālā, pārbaudīt, vai viņi ir nonākuši pareizajā lapā.” **K**

«Līdz šim noziedznieki ir kopējuši banku un citu finanšu iestāžu profilus. Tagad ir pakalpojumu sniedzēju rinda».

„PELĒJUMS DZĪVOKLĪ MANI NOGALINA!”

Ko darīt, ja mājoklis ir inficēts ar pelējuma sēnīti, kas bojā ne tikai interjeru, bet apdraud arī dzīvokļa īpašnieka veselību?

Marina MATROŅINA

Daudzās mājās Latvijā pelējums ir kļuvis par īstu problēmu. Iedzīvotāji sūdzas par nomelnējušiem griestiem un istabu stūriem un tumšiem plankumiem uz plastikāta logiem. Pelējums ne tikai bojā izskatu, bet ir arī bīstams cilvēka veselībai. Kā ar to cīnīties?

Cīņa pret pelējumu ir karš – vieni uzvar, citi zaudē

Mūsu lasītāja Lidija stāsta, kā pelējums „izdzīvojis” viņu no mājām burtiskā nozīmē:

– Es noīrēju dzīvokli Rīgā, pirmos gadus dzīvoju bez problēmām, līdz mājai neatlēda apkuri. Pēc tam istabas sienas sāka pelēt. Drīz pēc tam mani nogādāja slimnīcā ar astmas lēkmi. Mani ārstēja vienu reizi, pēc tam – otru, bet trešajā reizē veica padziļinātas analīzes un konstatēja inficēšanos ar pelējuma sēni. Ārsti pateica: „Kamēr nomainīsiet dzīvokli, neizveselosieties!”

Georgijs stāsta, kāda nelaime irētā dzīvokli piemeklējusi viņa draugu – senioru:

– Mājokli nesen bija veikts remonts, acimredzot pirms jaunā īrnieka ievākšanās saimnieki bija nokrāsojuši no pelējuma nomelnējušos stūrus. Mans draugs ir invalīds un slikti redz. Kādu dienu devos draugu apciemot un ieraudzīju zaļganu pelējumu ne tikai uz sienām, bet arī uz grīdas un pat uz apģērba. Es bīstos par drauga veselību, vēl vairāk, es baidos pat aiziet pie viņa ciemos, lai šo visur esošo pelējumu neatnestu uz savām mājām.

Avīzes lasītājai Elinai nācās dzīvokli pārdot, jo pelējums to bija *apsēdis* līdz tādai pakāpei, ka īpašniece pēc tam, kad visas cīņas metodes bija izmēģinātas, atzina savu sakāvi. Lūk, viņas stāsts.

– Mums deviņstāvu mājā Imantā piederēja *stūra* četrus istabu dzīvoklis, kuru es mantoju no vecākiem. Mēs ar vīru uztaisījām eiroremontu, nomainījām logus, arī radiatorus. Pēc remonta sākās problēmas stūra istabā: sienas kļuva mitras, dažās vietās sāka atlimēties tapetes un parādījās pelējums. Šī istaba mums bija bērnistaba, tur gulēja divi bērni. Vērsos pie pārvaldnieka – SIA *Rīgas namu pārvaldnieks*. Pārvaldnieka pārstāvji pēc telpas apskates deva savu slēdzienu – „nepareiza dzīvokļa ekspluatācija”. Pēc viņu domām, nebija jāmaina logi un radiatori, arī izmazgātās lietas nevarot žāvēt dzīvoklī.

Pasūtīju neatkarīgu ekspertīzi, kas maksāja vairāk nekā 100 latus. Eksperts izpētīja dzīvokli no iekšpuses un ārpusē. Pat uztaisīju mājas ārsienu fotogrāfijas (kaut mēs dzīvojām 8. stāvā), fotogrāfijās bija redzams, ka dažās vietās ār sienās parādījušies *caurumi*, sākusī atdalīties ārējās apdares mozaīka. Eksperts paskaidroja, ka, listot noteikta slīpuma lietum, caur šiem *caurumiem* uz ār sienām nokļūst mitrums, kas izraisa pelējuma veidošanos. Ar laiku pelējums parādījās divās citās istabās. Mēs cīnījāmies ar to, izmantojot dažādus līdzekļus, taču nespējām to uzvarēt. Mājas pārvaldnieks neatkarīgās ekspertīzes rezultātus neatzina un nepieņēma. Es vērsos arī citās instancēs, to starpā Veselības inspekcijā, uz kurieni aiznesu ar pelējumu pārklātos tapetu gabalus no sava dzīvokļa. Inspekcija izsniedza atzinumu, ka uz tapetēm esošais pelējums ir kaitīgs veselībai. Manā rīcībā bija pietiekami daudz dokumentu, lai vērstos tiesā. Tā kā tam bija nepieciešama nauda un laiks, nolēmām, ka dzīvokli ir vieglāk pārdot, ko arī izdarījām.

Mūsu sarunu biedrs – Rīgas Stradiņa universitātes (RSU) Darba drošības un vides veselības institūta direktors Ivars Vanadzīņš.

– **Kā pelējumu atšķirt no citiem piesārņojumiem?**

– Pelējums vizuāli atšķiras no citiem piesārņojumiem. Tam raksturīga tumša krāsa, tas ir mitrs, to viegli noņemt no virsmām. Pelējumam ir arī specifiska smarža. Vēl viena raksturīga pazīme: pelējums ātri atjaunojas pēc virsmas notīrīšanas, bet visas citas izcelsmes plankumi – nē.

– **Pelējums var rasties uz jebkuras virsmas?**

– Uz jebkuras, izņemot grīdu. Uz grīdas pelējums neaug, jo mēs to bieži mazgājam un arī pa to staigājam. Jūs droši vien esat dzirdējuši joku, ka uz dīvāna var pat zāli izaudzēt – tik nekustīga virsma tā ir. Patiesībā tas ir pilnīgi reāli.

– **Vai tiesa, ka pelējuma sporu klātbūtne gaisā ir pastāvīga?**

Kas ietilpst riska grupā?

Riska grupā ietilpst cilvēki, kuru ģimenes locekļiem novērotas alergiskas izpausmes vai kuri bērnībā paši cietuši no alergijas. Pētījumi liecina, ka alergiju uz sēnēm var provocēt ārējie faktori (alergēni, gaisa piesārņojums, kaitīgi darba apstākļi – darbs meža sagatavošanā, dažu siera veidu ražošanā, darbs mitrās telpās, saskare ar materiāliem, kas pārklāti ar pelējumu).

– Jā, tās ir sastopamas dzīvojamo telpu gaisā, un tas ir normāli – tur atrodas vairāku simtu sēņu sporas. Piebūdišu, ka tās ir drošas cilvēkam un neizraisa pelējuma parādīšanos uz iekšējām sienām. Pelējums veidojas, kad sēņu sporu daudzums pārsniedz noteiktās normas. Tas rodas, ja telpā ir šādi nosacījumi: augsts gaisa mitrums, sliktā ventilācija, siltums, saules gaismas trūkums. Pirmās, kur veidojas pelējums, ir slikti vēdinātas un mitras telpas: vannasistabas, virtuves, pieliekamie un pagrabi.

Īpaši labvēlīga vide pelējuma augšanai ir vannasistaba, kur gaisa temperatūra dušas vai vannas lietošanas laikā sasilst līdz 24–25 grādiem. Principā pietiek ar gaisa temperatūru virs 12–15 grādiem, lai varētu rasties pelējums.

– **Pelējuma sporas, kas atrodas gaisā, var negatīvi ietekmēt veselību?**

– Ja cilvēks ir vesels, tad – nē. Cilvēki dzīvo blakus šīm sporām tūkstošiem gadu, tādēļ mūsu organismi jau ir pielāgojušies. Problēmas rodas, ja cilvēkam ir sliktā imūnsistēma vai arī sporu koncentrācija gaisā ir ļoti liela.

– **Ja pelējums parādās uz sienām, tad gaisā sporu ir vairāk, nekā nepieciešams?**

– Tieši tā. Ja sporu daudzums vienā gaisa kubikmetrā pārsniedz 300 – ir sākusies sēņu kolonijas veidošanās. Tālāk sēnes nonāk mūsu organismā, kur darbojas kā mazas ķīmijas fabrikas, izdalot dažādus toksīnus. Šie toksīni ir spēcīgi alergēni, kas var radīt, piemēram, bronhiālās astmas attīstību. Ir sēnes, kurām ir pat kancerogēna iedarbība.

Briesmas slēpjas sienās

– **Tāpat pelējuma mehāniska noslaučīšana ir nepietiekama. Vai vēl jāattīra arī gaisa?**

„Ja sporu daudzums vienā gaisa kubikmetrā pārsniedz 300 – ir sākusies sēņu kolonijas veidošanās. Tālāk sēnes nonāk mūsu organismā, kur darbojas kā mazas ķīmijas fabrikas, izdalot dažādus toksīnus.”

– Ne vienmēr pelējums veidojas uz sienām, bet daudzās ēkās lielākā problēma slēpjas tieši sienās. Ja mājas būvniecības procesā nav ievērots pareizs tehnoloģiskais process, mūsu klimatiskajos apstākļos sienu iekšienē veidojas kondensāts. Tas var izveidoties 3–4 cm aiz dzīvokļa sienas – termoizolācijas slānī. Tā ir vieta, kur sastopas aukstais āra un siltais no mājas plūstošais gaiss. Šis kondensāts ir lieliska vieta sēņu augšanai. Lūk, kā tas notiek: cilvēki ievācas jaunajā mājā vai dzīvoklī, viņiem šķiet, ka viss ir skaisti, bet viņiem nav ne jausmas, kas notiek aiz sienām, kur termoizolācija paveikta nekvalitatīvi. Tur attīstās vesela sēņu kolonija. Rezultātā jaunu dzīvokļu īpašniekiem sākas alerģiskas reakcijas, hroniskas iesnas, klepus.

– Kā uzzināt par šādu koloniju?

– Parasti, kad sūdzības par veselību kļūst nopietnas, cilvēki vēršas pie alergologa. Ārsts, veicot nepieciešamās analīzes, atklāj alerģēnus – tās vai citas sēnes. Ja pelējuma uz mājokļa sienām nav, tad ir skaidrs, ka sēne atrodas sienās. Var pasūtīt gaisa analīzi mūsu laboratorijā: mēs ņemam gaisa paraugu, audzējam sēņu kolonijas un nosakām to sugas. Tas nav viegli un maksā pietiekami daudz.

– Vai kāds pie jums ir vērsies ar šādu pasūtījumu?

– Lielākoties vēršas uzņēmumi, kuru darbinieki sūdzas par gaisa kvalitāti. Ar privātiem pasūtījumiem mēs strādājam retāk. (RSU zinātniskā centra „Kleisti” adrese: Rātsupītes iela 5, Rīga, tālr. 67409139 – redakcijas piezīme.)

– Ko darīt cilvēkiem, kuriem aiz sienas vai dzīvoklī atrastas sēņu kolonijas? Mainīt dzīvesvietu?

– Sarežģītos gadījumos tā var sanākt, taču ir arī cits variants: atrast vietu, kur veidojas kondensāts, censties samazināt mitrumu telpā un, iespējams, vēlreiz izremontēt mājokli. Galvenais ir radīt sēņu augšanai sliktus apstākļus, jo pat tad, ja pelējumu ar ķīmiskiem līdzekļiem tīra kaut vai katru otro dienu, efekta nebūs, sēne tik un tā atgriezīsies. Savukārt ķīmisko līdzekļu iztvaikošana telpā nedod nekādu labumu.

Kur sūdzēties?

Ja cilvēkam traucē pelējums dzīvojamā telpā, jāsazinās ar Veselības inspekciju. Inspekcijas speciālisti veiks telpas vizuālo novērtējumu. Tas ir maksas pakalpojums.

Inspekcijas adrese: Klijāna iela 7, Rīga, tālr. 67 081600.

Ja pelējums parādījies darbavietā, jāvēršas Valsts darba inspekcijā.

Adrese: Krišjāņa Valdemāra iela 38 k-1, Rīga, tālr. 67186522, 67186523.

– Kādam mitruma līmenim jābūt telpā, lai neveidotos pelējums?

– Standarta rādītāji nosaka: relatīvā gaisa mitruma līmenim jābūt no 40% līdz 60%. Apkures sezonā mitruma līmenis samazinās.

– Vai apkures sezonā gaisu dzīvokļos nav nepieciešams mitrināt?

– Atbilde uz šo jautājumu ir kā runa – tai ir divi gali: ja mitruma līmenis telpā pazeminās zem 40 procentiem, gaiss kļūst pārāk sauss, mēs jūtamies slikti. Gadās, ka gaiss ir sauss tikai istabas vidū, bet aiz sienām, kur veidojas kondensāts, jau veidojas pelējums. Gaisa mitrinātājus ieteicams izmantot tikai tad, ja nav sūdzību par pelējumu un nav aizdomu, ka sienās veidojas kondensāts.

– Ko darīt, ja pelējums nokļuvis uz apģērba? Atbrīvojies no šīm lietām vai mēģināt tās iztīrīt?

– Uz drēbēm, kuras bieži tiek mainītas, pelējums nepagūs uzaugt. Apģērbus ar pelējumu ieteicams mazgāt ļoti augstā temperatūrā. Pēc mazgāšanas – izžāvēt žāvētavā, jo pelējums necieš augstu temperatūru un sausu gaisu.

– Ko darīt, ja appelējušas mīkstās mēbeles?

– Ar pelējumu uz mīkstajām mēbelēm tikt galā ir pavisam sarežģīti. Var, protams, nodot mēbeļu auduma daļas ķīmiskajā tīrītavā, bet pelējums vēlāk var atjaunoties un mēbeļu saimniekam nāksies elpot vēl arī ķīmijas izgarojumus no apstrādātajām mēbelēm. Tas ir jautājums bez atbildes – kas ir briesmīgāks: pelējums vai ķīmisko līdzekļu izgarojumi pēc ķīmiskās tīrīšanas?

– Vai ir kādi droši veidi, kā cīnīties ar pelējumu? Piemēram, tautas līdzekļi?

– Es iesaku mehāniski noņemt pelējumu, uzvelkot respiratoru, nomazgāt vietu, kur tas izveidojies, un domāt par to, kā mazināt gaisa mitrumu telpā. Ja to nemainīs, nāksies noņemt pelējumu reizi nedēļā.

– Esmu lasījusi, ka pelējuma skartās vietas var apstrādāt ar etiķi vai ūdeņraža pārskābi. Vai tas palīdzēs?

– Jā, bet uz kādu laiku. Etiķis un ūdeņraža pārskābe mehāniski palīdzēs noņemt pelējumu, bet, tiklīdz iztvaikos, pelējums atkal parādīsies. Jebkurā saimniecības preču veikalā var atrast četrus–piecus mazgāšanas līdzekļus, kas palīdz noņemt pelējumu – to sastāvā ir specifiski fungicīdi (vielas ar pretsēņu iedarbību). Tās ir spēcīgas ķīmiskās vielas, kas ir bīstamas cilvēka veselībai. Preparātu ražotāji sola, ka pelējums neatjaunosies. Patiesība ir nedaudz citāda – ķīmiskās vielas izveido plēvi. Kamēr tā turas, pelējuma nebūs, bet, tiklīdz plēve izšķīdīs un ķīmiskās vielas izgaros, pelējums parādīsies no jauna – sporas taču atrodas gaisā. Atkārtošu vēlreiz – šajā cīņā vieglāk ir uzvarēt cēloni, nekā sākt bezgalīgu un neuzveicamu cīņu ar sekām.

– Kā jūs ieteiktu uzlabot ventilāciju mājā?

– Nodrošināt regulāru vēdināšanu. Ja tas nav iespējams, ierīkot speciālu ventilācijas sistēmu,

piemēram, vannasistabā. Tipveida dzīvojamajās mājās, ja nav veikta speciāla izbūve, ventilācijas vienkārši nav. Pašlaik ir nopērkamas ventilācijas sistēmas, kas ieslēdzas automātiski, ja gaisa mitrums ir paaugstināts, un notur to normālā līmenī.

– Vai arī istabas var aprīkot ar mākslīgu vēdināšanu?

– Viena no lielākajām problēmām – gaisa kvalitāte telpās. Ventilācija ir viens no veidiem, kā to uzlabot. Gaisa apmaiņai jānotiek vai nu ar vēdināšanu, vai speciālām ventilācijas sistēmām. Kad mēs elpojam, mēs izdalām oglekļa dioksīdu. Ja mēs visu dienu pavadām nelielā telpā, esam spiesti elpot paši savu oglekļa gāzi. Es ieteiktu regulāri vēdināt telpas – mums Latvijā, izņemot pāris vietas, ir ļoti laba gaisa kvalitāte.

– Ir uzskats, ka ventilāciju telpā pasliktina hermētiskie plastikāta logi ar stikla pakētēm, un dažos logos arī rodas pelējums.

– Kondensāts logos veidojas, ja gaisa apmaiņa nav pietiekama, bet arī šeit ir risinājums: jaunajos logos var uzstādīt speciālu ventilācijas vārstus – tie nodrošina gaisa apmaiņu. Logu ražotāji šodien piedāvā šādus variantus.

– Vai mēbeļu izvietojums arī var kļūt par cēloni pelējuma sēnes kolonijai?

– Tikai pie nosacījuma, ja dīvānu novieto pašā istabas mitrākajā stūrī un virs tā pil ūdens. Lielākoties mēs paši uz mēbelēm vai aiz tām radām mitras vietas. Klasisks piemērs – uz palodzes novietoti puķpodi, kurus regulāri aplaistām. Nedaudz ūdens regulāri notek aiz dīvāna, bet to uzslaucīt ir slinkums, un tā rodas ideāla vieta pelējuma augšanai. Pelējumam patīk tumšas vietas – sēnēm ļoti nepatīk saules gaisma, tās ultravioletais spektrs, tāpēc, piemēram, pārtikas ražotnes aprīko ar ultravioletajām lampām.

– Vai mājas siltināšana var izprovocēt pelējuma parādīšanos?

– Tikai tādā gadījumā, ja to veic tehnoloģiski nepareizi, ja siltināšana veikta bez ventilācijas ierīkošanas – tā ir simtprocentīga garantija pelējumam.

– Vai ir bijuši gadījumi, kad mājas iedzīvotāji būvniecības kompānijas sūdzējušas tiesā pelējuma dēļ?

– Jā, tādu gadījumu ir daudz, to starpā arī jaunbūvju īpašnieki.

– Kur vērsties cilvēkam, kurš ir vilies neuzvaramajā cīņā ar pelējuma sēni dzīvoklī?

– Pirmām kārtām jāvēršas pie mājas apsaimniekotāja. Lielākajā daļā gadījumu tieši pārvaldniekam ir informācija par ēkas ventilācijas sistēmu, par mājas būvniecībā izmantotajām tehnoloģijām.

Ja jums dzīvoklī relatīvais gaisa mitrums ir paaugstināts (virs 60%), uzstādiet gaisa sausinātāju. Lai attīrītājs darbotos efektīvi, regulāri tīriet aizsargfiltru. Cits variants – uzstādīt speciālu gaisa kondicionēšanas sistēmu, kas aizrūds pelējuma sēnes sporas gaisā. **K**

SĒNĪTES UZ SIENĀM IZDALA TOKSĪNUS...

Par to, kā pelējums dzīvoklī ietekmē veselību, stāsta P. Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīcas alergologe – pulmonologe Līga Ciekure.

– Kādi simptomi norāda uz alerģiju no pelējuma? Vai tā attīstās visiem, kuri nonāk kontaktā ar pelējumu?

– Pelējuma sēņu sporas var izraisīt alerģiju, taču tā neattīstās visiem, bet gan tikai tiem cilvēkiem, kuru imūnsistēma pārāk aktīvi reaģē uz sēnēm. Alerģijas simptomi var būt gan akūti, gan hroniski. Alerģija var izpausties ar tādiem simptomiem kā bieža šķaudīšana, iesnas, klepus, acu asarošana. Dažreiz uz alerģijas fona var attīstīties astmas simptomi: grūtības elpot, klepus, sausa gārgšana izelpojot, smagums krūtīs. Kā alerģiska reakcija uz pelējumu var būt tik sarežģīta sasilšana kā hipersensitīvs pneimonīts, kura izpausmes ir grūtības elpot, drudzis, muskuļu sāpes.

– Jo vairāk sēņu apkārtējā vidē, jo augstāks risks, ka radīsies alerģija?

– Pētījumi liecina, ka cilvēks dienā ieelpo vairākus simtus *Aspergillus* sēnišu dienā, un tas veselībai nav kaitīgi. Pat veselīgu cilvēku elpošanas ceļos var atrast šo sēņu daļiņas, un tas nenozīmē, ka cilvēks noteikti saslims.

– Kādas sēņu sugas visbiežāk izraisa alerģiju?

– Sēnes *Cladosporium* un *Alternaria* biežāk sastopamas atklātā vidē, to sevišķi daudz ir laikā no pavasara līdz rudenim, piemēram, lapkritī, tādēļ var izraisīt sezonālo alerģiju. Savukārt *Aspergillus* un *Penicillium* sēnes vairojas telpās un kļūst par hroniskas alerģijas avotu.

– Vai tiešām sēnēm var būt kancerogēnās īpašības?

– Jā, dažas sēnes (parasti tās, kas vairojas telpās) izdala toksīnus: aflotoksīnu, patulīnu vai fumonizīnu. Šie toksīni vājina cilvēka imūnsistēmu, negatīvi ietekmē aknas, pētījumos ar dzīvniekiem pierādīts, ka tie var provocēt ļaundabīgu audzēju attīstību.

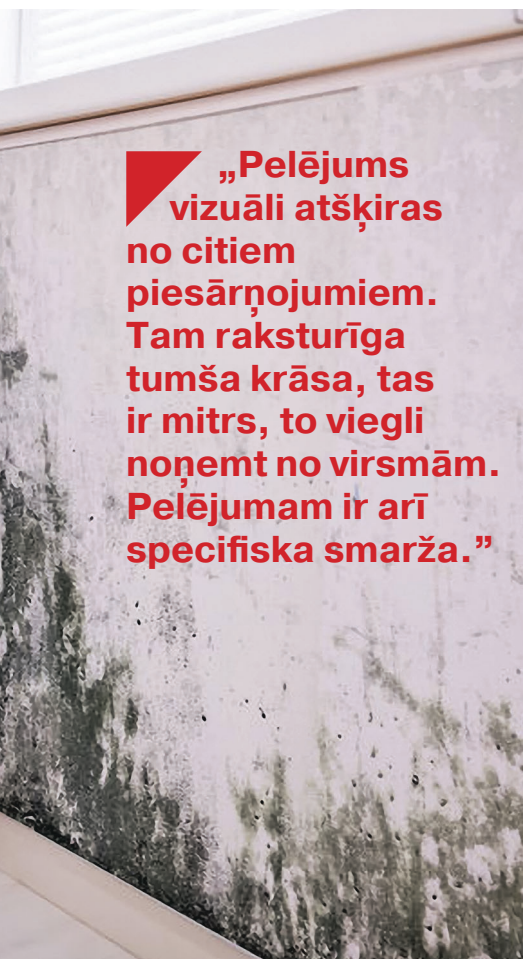
– Kā diagnosticēt alerģiju uz pelējuma sēni?

– Ja ir sūdzības, jāvēršas pie alergologa. Viņš var nozīmēt ādas testus (alerģēnu panelis), kā arī nosūtīt uz asins analīzēm visbiežāk sastopamo pelējuma sēņu identifikēšanai. Var gadīties, ka ārsts pacientu nosūta arī uz rentģenu vai datortomogrāfiju.

– Kādas zāles var palīdzēt?

– Antihistamīna preparāti palīdzēs atvieglot niezi, šķaudīšanu vai iesnas. Alerģisko iesnu gadījumā var palīdzēt degunam paredzētie spreji. Par zāļu izvēli un lietošanu noteikti jākonsultējas ar ārstu vai farmaceitu. **K**

„Pelējums vizuāli atšķiras no citiem piesārņojumiem. Tam raksturīga tumša krāsa, tas ir mitrs, to viegli noņemt no virsmām. Pelējumam ir arī specifiska smarža.”

KUROS RĪGAS RAJONOS TIKS IERĪKOTA KANALIZĀCIJA?

Rīgas ūdens: izsūknējamās bedres drīz kļūs par greznību, pieslēgums pilsētas tīkliem būs daudz lētāks risinājums

Liene VARGA

Līdz 2023. gadam Rīgā turpināsies centralizēta ūdensvada un kanalizācijas sistēmu attīstīšana. Rīgas domes Mājokļu un vides komitejas deputāti uzņēmumam *Rīgas ūdens* devuši atļauju tērēt aptuveni 10 000 000 eiro jaunu tīklu ierīkošanai trīs pilsētas rajonos – Imantā, Teikā un Ziepniekkalnā.

Seši posmi

Galvaspilsētas ūdensapgādes uzņēmums jau daudzus gadus strādā pie savu tīklu modernizācijas. 2015. gada beigās tika pabeigti četri darbu etapi.

Pirmajā un otrajā etapā līdz 2006. gadam uzņēmums rekonstruēja ūdens attīrīšanas iekārtu staciju „Daugava”.

Trešajā etapā līdz 2009. gadam *Rīgas ūdens* nomainīja maģistrālā ūdensvada posmus un uzbūvēja jaunus ūdensvada tīklus Dārziemā un Šampēterī.

Ceturtais etapa darbi ilga līdz 2015. gadam: jaunus maģistrālos ūdensvadus un kanalizāciju saņēma Mārupes, Katlakalna un Bolderājas iedzīvotāji, bet Baltezerā tika uzbūvēta dzeramā ūdens gatavošanas stacija.

Patlaban *Rīgas ūdens* strādā pie **piektā** tīklu attīstīšanas etapa, **sestais posms** tiek gatavots. Kuri Rīgas iedzīvotāji gūs labumu?

„Patlaban pie kanalizācijas var pieslēgties 97,42% Rīgas aglomerācijas iedzīvotāju, bet faktiski šo iespēju izmanto tikai 95,35%.”

Ja rajonā ir pārāk maz iedzīvotāju

Rīgas ūdens valdes priekšsēdētāja Dagnija Kalniņa stāsta par uzņēmuma plāniem.

– Eiropas Savienības plānošanas perioda no 2014. līdz 2020. gadam ietvaros uzņēmumam *Rīgas ūdens* ir jāpaveic divi vērienīgi projekti: Rīgas ūdenssaimniecības attīstības piektais un sestais posms. Visiem būvdarbiem jābūt pabeigtiem 2023. gada 31. decembrī.

– **Kā Rīgas ūdens plāno attīstīt centralizēto ūdensvadu sistēmu?**

– Vairākiem rajoniem, kas ietilpst Rīgas ūdenssaimniecības aglomerācijā, tiks nodrošināti jauni pieslēgumi.

– **Ko nozīmē – ūdenssaimniecības aglomerācija?**

– Eiropas Savienības dokumentos noteikts, ka tā ir zona, kurā ir pietiekama iedzīvotāju vai uzņēmumu koncentrācija, lai centralizēta ūdensvada un kanalizācijas tīkla izbūve ekonomiski attaisnotos.

– **Vai tas nozīmē, ka atsevišķos Rīgas rajonos, kuros ir maz iedzīvotāju, ūdensvada izbūve nav attaisnojama?**

– Mūsu aglomerācijā patiešām neietilpst visa Rīga, bet tikai tā teritorija, kurā centralizētā ūdensvada un kanalizācijas būvniecība ir ekonomiski pamatota. Patlaban aglomerācijas robežas ir apstiprinātas ar Rīgas domes 2017. gada lēmumu.

– **Kādi rajoni uzskatāmi par nepietiekami apdzīvotiem, lai tur būvētu jaunus tīklus?**

– Mūsu aglomerācijā neietilpst Dārziņi, Suži, Trīsciems, Mangaļsala, Kundziņsala, Voleri, Kleisti, Bullji, Mūkupurvs un lielākā daļa Bukultu,

Spilves un Rumbulas teritorijas. Šajos rajonos tik tiešām trūkst iedzīvotāju un uzņēmumu, lai centralizētā ūdensvada un kanalizācijas tīkla būvniecība ekonomiski attaisnotos, tādēļ uz šiem rajoniem galvaspilsētas ūdenssaimniecības sestā attīstības etapa plāni neattiecas.

Kanalizācijas pieejamība – gandrīz 100%

– **Kuri Rīgas iedzīvotāji gūs labumu no uzņēmuma attīstības plāna?**

– Vispirms teikšu, ka *Rīgas ūdens* jau kopš 2016. gada realizē piekto centralizētā ūdensvada un kanalizācijas attīstības etapu. Patlaban notiek intensīvs darbs, un tā rezultātā centra-

lizētajai kanalizācijai varēs pievienoties atsevišķas Bergu, Imantas un Beberbeķu teritorijas. Pilsētas kanalizācijas tīkla pieejamība šajos rajonos palielināsies līdz 97,86%.

– **Cik rīdzinieku varēs pieslēgties centralizētajai kanalizācijai pēc Rīgas ūdens attīstības plāna piektā etapa pabeigšanas?**

– Mēs plānojam, ka līdz 2023. gada 31. decembrim pilsētas kanalizācijas tīklam varēs pieslēgties gandrīz 3000 Rīgas iedzīvotāju. Lai to nodrošinātu, tiks izbūvēti 710 pievadi maģistrālajam vadam.

– **Vai piektā etapa darbi jau ir pabeigti?**

– Nē, būvdarbi tikai sākas. Kopējā darbu vērtība piektā attīstības etapa ietvaros ir 26 miljoni eiro, no kuriem gandrīz 9,9 miljoni ir ES fondu līdzfinansējums.

Kādēļ tāda steiga?

– **Tāpat jūs vienlaikus strādāsiet pie piektā un sestā attīstības etapa? Kāpēc tāda steiga?**

– Lieta tāda, ka citu pilsētu ūdensapgādes uzņēmumi nav spējuši apgūt tiem pieejamos ES līdzekļus. Kad mēs par to uzzinājām, vērsāmies Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijā ar lūgumu šo naudu pārdaļīt un piešķirt Rīgai papildu finansējumu.

– **Ministrija piekrita atdot jums līdzekļus, kas palikuši no citu pilsētu neizpildītajiem plāniem?**

– Jā, 2020. gada maijā tika pie-

„Rīgas ūdens aglomerācijā neietilpst Dārziņi, Suži, Trīsciems, Mangaļsala, Kundziņsala, Voleri, Kleisti, Bullji, Mūkupurvs un lielākā daļa Bukultu, Spilves un Rumbulas teritorijas. Šajos rajonos tik tiešām trūkst iedzīvotāju un uzņēmumu, lai centralizētā ūdensvada un kanalizācijas tīkla būvniecība ekonomiski attaisnotos.”

ņemti nepieciešamie grozījumi Ministru kabineta noteikumos, un mēs saņēmām papildu ES līdzfinansējumu 1,6 miljonu eiro apmērā. Šī nauda mums ir jāapgūst sestajā attīstības posmā.

– **Kā to tērēsiet?**

– Sestā ūdenssaimniecības attīstības etapa ietvaros līdz 2023. gada beigām plānots izbūvēt kanalizācijas tīklu privātajam sektoram Imantā, Teikā un Ziepniekkalnā. Tā rezultātā pieslēgšanās iespēja centralizētajai kanalizācijas sistēmai būs nodrošināta 98% šo rajonu iedzīvotājiem.

Un kas ar ūdensvadu?

– **Jūs visu laiku stāstāt, ka Rīgas ūdens nodrošinās rīdziniekiem centralizēto kanalizācijas tīklu. Kā ir ar centralizētā ūdensvada būvniecību?**

– Taisnība, mikrorajonos vienlaikus būvēt kanalizācijas un ūdensvada maģistrālo vadu ir finansiāli izdevīgāk, taču jāņem vērā svarīga nianse: ES fondu līdzfinansējums attiecināms tikai uz darbiem, kas nodrošina centralizē-

Interesanti!

Dagnija Kalniņa informēja, ka uzņēmums *Rīgas ūdens* tarifus pārskata reizi trīs gados. Nākamā tarifu pārskatīšana plānota 2022. gadā.

KURŠ ATBILD PAR ŠŪPOĻU DROŠĪBU MŪSU PAGALMOS?

Vita Visocka: „Ja bērnu laukumā pie mājas nopietni cietis bērns, tad pārvaldnieku var saukt pie kriminālatbildības.”

Ilona MILLERE

Vai bērnu rotaļu laukums pagalmā ir drošs mazajiem apmeklētājiem? Kurš atbild par tajā esošā aprīkojuma drošības pārbaudi un remontu? Šie jautājumi noteikti ienāk prātā daudzu mazuļu vecākiem, kuri dzīvo daudzdzīvokļu mājās. 2020. gadā Latvijā sāka darboties īpaši bērnu laukumu drošības noteikumi. Pārvaldniekam, kurš neievēro šīs prasības, var tikt piemērota administratīvā, bet atsevišķos gadījumos – arī kriminālatbildība.

Kurš atbild par drošību?

Var šķist, ka par bērnu laukumu drošību mūsu valstī neatbild neviens, bet tā gluži nav. Arī periodā, pirms stājās spēkā jaunie noteikumi, pagalmā esošajām šūpolēm un slidkalniņiem bija jāatbilst *Preču un pakalpojumu drošuma likuma* prasībām. Vislielākos pārkāpumus izmeklēja Patērētāju tiesību un aizsardzības centrs (PTAC).

2020. gada 17. janvārī spēkā stājās Ministru kabineta noteikumi Nr. 18 *Spēļu un rekreācijas laukumu drošuma noteikumi*. Šī normatīva izstrāde prasīja vairāk nekā divus gadus. Atsevišķas laukumu pārbaudes un reģistrācijas prasības

stāsies spēkā tikai 2021. gada 17. jūlijā, jo valdība laukumu īpašniekiem ir devusi laiku sagatavoties.

Mēdz būt arī sliktāk

Kāpēc Latvijai bija vajadzīgi spēļu laukumu drošības noteikumi? – Lai novērstu nelaimes gadījumus, – atbild PTAC patēriņa preču uzraudzības nodaļas vecākā eksperte **Vita Visocka**.

– Visi zinām, ka viena no bērnu dabiskām īpašībām ir zinātkāre. Spēļu laukumu pārbaužu laikā vairākkārt esam pārliecinājušies, ka bērni cenšas iekļūt jebkurā caurumā vai spraugā, kas ir rotaļu laukumu iekārtā. Ja sprauga neatbilst drošības

prasībām, tad bērns var iesprūst un savainoties. Labi, ja viss beidzas ar izbailēm, bet mēdz būt arī sliktāk.

Kā piemēru Vita Visocka min gadījumu ar mazu meitenīti, kura mēģināja nošļūkt pa vecu metāla slidkalniņu. Vecāki nepamanīja, ka kalniņa slīdvirsma atdalījies no balsta rāmja, atsedzot asu metāla malu. Meitenīte sāka slidēt, un viņas rādītājpirksts *trāpīja* šajā spraugā.

– Bērna tievais pirkstiņš pret šo aso metāla malu tika nogriezts kā ar nazi, – stāsta Vita Visocka, parādot cietušā bērna fotogrāfijas. Lai izvairītos no asins saindēšanās, ārsti neriskēja piešūt bērnam pirkstu.

– Šeit ir vēl viens gadījums, – eksperte rāda fotogrāfijas. – Rotaļājoties bērni izkustināja slikti sastiprinātu trepišu un slīdvirsma konstrukciju. Rezultātā visa konstrukcija sagāzās, nelaimīgā kārtā, vīrsu vienam zēnam. Diemžēl bērns gāja bojā.

Bērni ir tik atjautīgi!

Vēl viena ļoti bīstama lieta mūsu pagalmos ir nepareizi uzkārtas šūpoles. Ja to stiprinājumi

neatbilst noteiktiem standartiem, šūpoles var traumēt bērnu. Pagalmos nākas redzēt šūpoles, kas uzkārtas vienkāršās virvēs. Tādas viltības izdomā vecāki, bet pārvaldnieki skatās uz to *caur pirkstiem*.

– Slikti uzkārtas šūpoles – tā vēl ir pusbēda, – uzskata eksperte. – Vecā parauga šūpolēs bērns var iesprūst, jo konstrukcijai bieži ir nepareizs attālums starp sēdekli, atzveltni un parocējiem. Agrāk man šķita, ka šis risks ir tīri teorētisks: kāpēc bērnam būtu jārāpjas spraugā starp atzveltni un sēdekli? Prakse rāda, ka bērni ir izdomas bagāti, tādēļ var savainoties pat visnevainīgākajās rotaļās.

Kurš atbild par drošību?

– Mums nākas izmeklēt dažādus nelaimes gadījumus bērnu laukumos, – atzīst Vita Visocka. – Es ļoti ceru, ka pēc jauno Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās situācija uzlabosies.

Jāatzīmē, ka par šūpoļu iekārtu drošību un pareizību atbild bērnu rotaļu laukuma īpašnieks. Ja rotaļu laukums pieder daudzdzīvokļu mājas īpašnieku kopībai, pārraudzība parasti tiek uzdots apsaimniekotājam. Šādā gadījumā atbildīgā persona ir mājas apsaimniekošanas uzņēmums, dzīvokļu kooperatīvs vai dzīvokļu īpašnieku sabiedrība.

Kontrolēs arī publiskos treniņus

Kas jāzina pārvaldniekam un iedzīvotājiem, ja mājas pagalmā ir bērnu rotaļu laukums? Jaunie Ministru kabineta noteikumi nosaka:

- īpašās drošības prasības atsevišķām bērnu laukumu uzstādītājam konstrukcijām un laukumiem kopumā;
- prasības bērnu laukumu izveidošanai, uzturēšanai un pārbaudīšanai;
- bērnu laukumu aprīkojuma ražotāju, importētāju un izplatītāju pienākumus;
- laukuma īpašnieku vai to personu pienākumus, kuriem uzticēta šāda laukuma uzraudzība.

– Noteikumi nav jāievēro tikai tad, ja rotaļu laukuma konstrukciju elementi uzstādīti privātos pagalmos vai privātmājās (vai tiek lietoti vienas mājsaimniecības ietvaros), – skaidro PTAC eksperte. – Noteikumi neattiecas arī uz piepūšamajām un ūdens atrakcijām, dažādām publiskām atrakcijām, piemēram, maksas karuseļiem, trošu iekārtām. Obligāti jaunajiem noteikumiem

„Apsaimniekošanas uzņēmuma darbiniekam jāpārbauda, vai šūpoles un citas konstrukcijas darbojas nevainojami, vai kaut kur nav atsegušās konstrukciju asās malas utt.”

nav jāseko, ja ierīci var izmantot tikai speciālista uzraudzībā – teiksim, ja runa ir par batutu sporta skolā.

Uz ko attiecas jaunās prasības? Būtībā tās attiecas uz visiem rotaļu laukumiem gan ārtelpās, gan iekštelpās. Runa ir ne tikai par konstrukcijām, uz kurām var šūpoties, rāpties, griezties, šļūkt un tā tālāk, bet arī par visām iekārtām, kas cilvēkiem palīdz uzturēt gan fizisko, gan intelektuālo formu (piemēram, publiskie treniņi, klinšu kāpēju sienas, skeitparki, basketbola laukumi, vērti dažādām spēlēm, izmantojot bumbu).

Kam jāparedz neiespējamais?

– Kas jādara mājas īpašniekam vai pārvaldniekam, ja pagalmā ir iekārtots bērnu rotaļlaukums?

– Jāpārliedz, vai laukums atbilst Ministru kabineta noteikumu Nr. 18 drošības prasībām.

– Kādas ir šīs prasības?

– Šīs prasības var formulēt ļoti vienkārši: publiskais spēļu un rekreācijas laukums un tajā uzstādītās spēļu vai citu aktivitāšu iekārtas nedrīkst apdraudēt lietotāja un trešo personu veselību un drošību, ja tās lieto paredzētajā vai paredzamajā veidā, ņemot vērā lietotāja paredzamo rīcību. Laukumā jābūt uzstādītai plāksnītei, kurā norādīta adrese, informācija par atbildīgo personu, kā arī ātrās medicīniskās palīdzības tālruņa numurs.

– Ražotājs var radīt rotaļu namiņu, lai bērni spēlētos mājiņā iekšā. Var gadīties, ka drīz kāds mazulis būs uzrāpies uz šīs mājiņas jumta un nokritis. Vai rotaļu laukuma saimnieks tiks sodīts?

– Šādi gadījumi jāparedz bērnu rotaļu laukuma aprīkojuma ražotājam. Ir atsevišķas prasības rotaļu laukumu konstrukcijām gadījumiem, ja bērni tās izmanto nepareizi. Piemēram, pat rotaļu namiņa jumtā nedrīkst būt spraugas, kurās bērns var aizķerties vai iesprūst. Mēs visi atceramies gadījumu, kas notika Rīgā, jauniešu būvētajā Krišjāņa Barona ielas sporta laukumā. Tur ir ierīkots slēgts uzkalniņš, no kura iespējams nošļūkt pa slēgtu cauruli spirāles formā. Pagājušā rudenī viens puika kaut kādā veidā bija uzrāpies pa caurules ārpusi un atradās tur 6–8 metru augstumā, kas bija ļoti bīstami. Ražotājam bija jāparedz un jāizslēdz šādu gadījumu iespējamība.

Pieprasiet testēšanas pārskatu!

– Pieņemsim, ka laukums ir drošs, tur nav nekādu traumējošu elementu. Kādas vēl prasības nosaka normatīvie akti?

– Laukumā izmantotajām konstrukcijām jābūt mehāniski noturīgām un stiprām. Tās atļauts izgatavot tikai no nedegošiem materiāliem. Ja tomēr konstrukcijas materiāls var aizdegties,

tad degšanai jāizplatās ļoti lēni. Svarīga prasība attiecas uz sanitāro prasību ievērošanu laukumā, piemēram, jābūt iespējai regulāri mainīt smiltis smilškastēs.

– Vai noteikumi nosaka attālumus starp atsevišķiem elementiem, lai bērns tajos neiesprūstu?

– Centimetros šos attālumus neesam norādījuši. Pārbaudot laukumus, eksperti izmanto dažādu izmēru speciālas zondes.

– Kā mājas pārvaldnieks, iegādājoties laukuma aprīkojumu, var pārbaudīt, vai tas ir pareizi konstruēts?

– Pārvaldniekam potenciālo lietotāju uzdevumā ir tiesības uzstādīt tikai tādu laukuma aprīkojumu, kas atbilst visām prasībām un standartiem. Lai to izdarītu, viņš var pieprasīt no ražotāja vai pārdevēja dokumentu ar konstrukciju elementu testēšanas rezultātiem. Īpašnieks atbild par to, lai konstrukcijas rotaļu laukumā tiktu samontē-

„Ja bērnu laukumā cietīs bērns, viņa vecāki civiltiesiskā kārtībā no laukuma īpašnieka vai pārvaldnieka var prasīt fiziskā un morālā zaudējuma atlīdzību.”

tas, ievērojot visas ražotāja norādes. Pēc tam atbildīgajai personai jānodrošina pareiza laukuma uzturēšana un regulāri jāveic pārbaudes visā tā ekspluatācijas laikā.

Trīs pakāpju pārbaudes

– Cik bieži īpašniekam jāpārbauda rotaļu laukuma stāvoklis?

– Mēs bieži redzam, ka pie mājas par lielu naudu ir ierīkots labs rotaļu laukums, bet pēc tam īpašnieks par to ir aizmirsis. Pat sākotnēji kvalitatīvs laukums bez pienācīgas apkopšanas ātri nonāk nelietojamā stāvoklī. Lai tā nenotiktu, MK noteikumi Nr. 18 paredz bērnu laukumu pārbaudes trīs pakāpēs.

– Pastāstiet, lūdzu, kā šis režīms darbojas?

– Pirmām kārtām īpašniekam vai pārvaldniekam jānodrošina regulāra laukuma vizuālā pārbaude. Piemēram, ja laukums ir ierīkots Rīgas centrā, šāda pārbaude būs nepieciešama, iespējams, pat divas reizes dienā. Ja runājam par laukumiem reģionos, kur bērnu skaits ir mazāks, tad vizuālo pārbaudi var veikt ik pēc vairākām dienām.

– Regulārai pārbaudei nepieciešams piesaistīt speciālistus?

– Nē, to var veikt sētnieks pagalma uzkopšanas laikā vai jebkurš cits apsaimniekošanas uzņēmuma darbinieks. Galvenais, lai viss notiekošais ar laukumu tiktu fiksēts žurnālā. Piemēram, ja laukumā kaut kas ir sabojāts, žurnālā izdara

attiecīgu ierakstu, pie kura pārvaldnieks vēlāk atzīmē paveikto – „laukums slēgts” vai „veikts remonts”. Saprati, tas ir vajadzīgs nevis Patērētāju tiesību aizsardzības centram, bet gan rotaļu laukuma īpašniekam vai mājas apsaimniekotājam.

– Izskatās pietiekami vienkārši, bet ko paredz nākamie pārbaudes etapi?

– Otrais etaps ir ekspluatācijas pārbaude reizi 1–3 mēnešos (atkarībā no laukuma izmantošanas intensitātes) vai citā ražotāja norādītajā termiņā. Šajā pārbaudē apsaimniekošanas uzņēmuma darbinieks vai laukuma īpašnieks pārbauda, vai aprīkojums darbojas pareizi, vai nav pazudusi kāda detaļa, vai nav atsegušās konstrukciju asās malas un tamlīdzīgi.

– Kas notiek trešajā etapā?

– Trešais etaps ir galvenā gadskārtējā laukuma pārbaude, kuras laikā tiek vērtēta laukuma drošība kopumā. Iespējams, var nākties atsegt konstrukciju pamatus, lai pārliedzītos, vai tos nav bojājusi korozija.

Kad jāpieaicina sertificēts speciālists?

– Tātad laukuma saimnieks vai pārvaldnieks pastāvīgi pārbauda konstrukciju drošību un fiksē pārbaudes rezultātus žurnālā. Kādi vēl ir viņa pienākumi?

– Rotaļu laukuma īpašniekam jāreģistrē arī visi nelaimes gadījumi, par kuriem viņam kļu-

– Tātad atsevišķos gadījumos bez īpašas pārbaudes var ierīkot rotaļu laukumu, kurā nav vairāk par četrām dažādām šūpolēm vai mājiņām?

– Jā, ja tās ir vienkāršas šūpoles, bet iedomājieties laukumu, kurā uzstādīta tikai viena, bet ļoti sarežģīta konstrukcija. Piemēram, šādā konstrukcijā ietilpst gan kalniņš, gan nošļūkšanas caurule, gan kāpnes, gan šūpoles. Šāda konstrukcija jāpārbauda tūlīt pēc tās uzstādīšanas un jāreģistrē.

– Kad tikko ierīkota laukumu pārbaudīšanai jāpieaicina speciālists?

– Patlaban prasības izpilde ir brīvprātīga, jo valstī vēl nav speciālistu, kuru specializācijā ietilptu bērnu laukumu pārbaude. No 2021. gada 17. jūlija šādas pārbaudes būs nepieciešamas visiem manis uzskaitītajiem laukumiem pirms to nodošanas ekspluatācijā vai pirms publiskās lietošanas atklāšanas.

– Vai jau uzstādītajiem laukumiem arī būs jāveic šāda pārbaude?

– Tikai tad, ja laukums ticis pārbūvēts un pēc pārbūves iekļūvis sarežģīti aprīkoto laukumu kategorijā. Piemēram, pārbaude nepieciešama, ja pārvaldnieks demontējis dažas šūpoles un to vietā uzstādījis konstrukciju ar trim un vairāk funkcijām. Bez pārbaudes šādi pārbūvētus laukumus nedrīkst ļaut izmantot bērniem.

– Kurš varēs pārbaudīt rotaļu laukumus?

– Tie būs sertificēti speciālisti, par kuriem informācija drīzumā būs atrodamā portālā www.latak.lv.

Nenokavējiet reģistrēšanu!

– Ministru kabineta noteikumos noteikts, ka bērnu rotaļu laukumiem jābūt reģistrētiem. Kādiem laukumiem jābūt reģistrā?

– Jāreģistrē ir kā jauni, tā jau ierīkoti laukumi, ja tajos ir sarežģītas konstrukcijas ar trim un vairāk funkcijām vai vairāk par četrām dažādām šūpolēm vai slidkalniņiem. Noteikumu Nr. 18 pielikumā ir reģistrācijas pieteikums, kuru viegli lejuplādēt un aizpildīt. Iesniegums par laukuma reģistrāciju vai izslēgšanu no reģistra jānosūta Patērētāju tiesību aizsardzības centram jebkurā ērtā veidā: iesniedzot personīgi vai sūtīt pa pastu – Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010, vai pa e-pastu ptac@ptac.gov.lv, vai caur interneta vietni www.latvija.lv. Ja laukums tikko ierīkots, tas jāreģistrē uzreiz, ja laukums ir ierīkots pirms kāda laika, tad reģistrācijas pieteikumu ir svarīgi atsūtīt līdz 2021. gada 17. jūlijam.

– Kāda atbildība paredzēta laukuma īpašniekiem, kuri nepilda jaunās prasības?

– Viss atkarīgs no pārkāpuma nopietnības. Ja mēs konstatēsim, ka laukums nav drošs un tā īpašnieks nereaģē, tad viņu sodīs administratīvā kārtā atbilstoši *Preču un pakalpojumu drošuma likumam*. Ja bērnu laukumā cietīs bērns, viņa vecāki civiltiesiskā kārtībā no laukuma īpašnieka vai pārvaldnieka var prasīt fiziskā un morālā zaudējuma atlīdzību. Ja bērns cietīs nopietni, tad laukuma īpašniekam iestāsies kriminālatbildība. **K**

„Spēļu laukumā jābūt plāksnītei, kurā norādīta adrese, informācija par atbildīgo personu, kā arī ātrās medicīniskās palīdzības tālruņa numurs.”

„BAIDĪJOS MAZGĀTIES DUŠĀ!”

Rīdzinieks nolēma pieslēgt ūdenssildītāju ūdensvadam un saņēma strāvas triecienu. Kāpēc strāva var cilvēku traumēt paša vannasistabā?

A. ŠEVČENKO

Kādu dienu daudzdzīvokļu mājā Rušonu ielā Rīgā gandrīz vai notika traģēdija. Dzīvokļa īpašnieks – meistars *ar zelta rokām* – savienoja boileru caurules ar ūdensvada caurulēm un saņēma spēcīgu strāvas triecienu. Vai tiešām tā var gadīties ar jebkuru daudzdzīvokļu nama iedzīvotāju?

Elektrotrauma un rokas lūzums

Par tā vakara notikumiem mums pastāstīja ciešā vīriēša Romāna K. sieva Tatjana K.

– Es uzreiz pateikšu, ka darbu laikā boileri bija atvienoti no elektrotīkla. Turklāt pirms aptuveni divdesmit gadiem dzīvoklī bija instalētas vara caurules, un mēs nekad nebijām pamanījuši, ka no tām varētu saņemt elektrības triecienu. Pagājušajā ziemā mēs šajā dzīvokļa daļā pārlīmējām tapetes, noņēmām boileru, nofiksējām caurules pie sienas, un viss bija normāli, bet šoreiz Romānam neizdevās paveikt visus plānotos boileru pieslēgšanas darbus. Pievienojot agregātu ūdensvada caurulēm, viņš saņēma spēcīgu strāvas triecienu un pakrita.

– Krišot vīrs salauza roku, – Tatjana paskaidroja, – tādēļ trīs dienas pavadīja traumatoloģijas slimnīcā.

Kamēr Romāns atradās slimnīcā, laulātajiem bija laiks apdomāt notikušo. Viņi secināja, ka vainīgi varētu būt kaimiņi. Tā kā augšstāva dzīvoklī tieši tajā laikā notika remonts, Romāns pieļāva iespēju, ka kaimiņi elektrotīkla zemējumam izmantojuši ūdensvada caurules. – Vīram ir elektrotrauma un rokas locītavas lūzums. Ir veikta operācija, kam sekos vismaz pusgada ilga rehabilitācija, – pārskaita Tatjana. – Protams, strādāt tuvākajā laikā viņš nevarēs.

Pārkāpjot noteikumus, varat kļūt par slepkavu

Lai brīdinātu kaimiņus, sieviete savu stāstu publicēja sociālajā tīklā Facebook: „Novāciet visus neatļautos zemējumus un citas nelikumīgas manipulācijas savos dzīvokļos. Saproiet, ka, pieļaujot tādus pārkāpumus, jūs pakļaujat briesmām līdz cilvēku veselību un riskējat pat ar cilvēka dzīvību. Nākamajā reizē trieciens var ņert jūs vai jums tuvu cilvēku.”

Kamēr Romāns atradās slimnīcā, Tatjana baidījās mazgāties dušā. Tiklīdz vīru izrakstīja no slimnīcas, laulātie nekavējoties vērsās namu pārvaldē ar prasību pārbaudīt ūdensvada stāvokli un atrast strāvas noplūdi.

Ģimene bija apņēmusies prasīt kompensāciju par traumu un Romāna ārstēšanos, taču šim

sadzīviskajam stāstam sekoja neparasts turpinājums.

„Izrādījās, ka paši vien esam vainīgi...”

Pēc dažām dienām Tatjana sazinājās ar redakciju un paziņoja, ka dzīvoklī esot bijuši apsaimniekošanas uzņēmuma elektriķi.

– Teikšu uzreiz patiesību – avārijas cēlonis bija mūsu dzīvoklī, – sieviete atzinās.

Izrādījās, ka Romāns strāvas triecienu saņēmis nevis no ūdensvada caurulēm, bet gan no pašu personīgā boileru. Pārbaude parādīja, ka izslēgtam ūdenssildītāja korpusam ir 227 voltu spriegums.

Tatjana stāsta, ka Romāns, uzstādot boileru, acīmredzot ir sabojājis elektrības kabeli.

– Paši novērsīsim cēloni, un pretenzijas arī izvirzīsim tikai paši sev, – sola sieviete.

Novecojušās sistēmas apdraud cilvēku dzīvību

Elektroinstalāciju drošības situāciju daudzdzīvokļu mājās komentē sertificēts elektriķis Vadims Stojans:

– Pirmais un galvenais, ko vēlos pateikt, – katram ir jā dara savs darbs. Ja dzīvoklī ir nepieciešams uzstādīt elektroietaisies, piemēram, boileru, tad jā uzaicina elektriķis. Ja boileru ir nepieciešams pieslēgt ūdensvadam, to uztic santehnikim. Ikviens meistars apliecinās, ka pats dzīvokļa īpašnieks, lai cik labs cilvēks būtu, pieļaus kļūdas, un rezultātā var notikt nelaimes gadījumi.

– Vai iespējams, ka mūsu stāsta varonis Romāns cieta nejaušības dēļ un citu lielu problēmu ar elektrodrošību mājās nav?

– Nē, globāli skatoties, tāds pat negadījums kā mājā Rušonu ielā var atkārtoties jebkurā no daudzdzīvokļu mājām visā Latvijā. Problēma ir daudzdzīvokļu māju novecojušās elektroapgādes sistēmas. Padomju laika apbūvē nebija paredzēta elektrotīkla zemējuma sistēma, savukārt tās ierīkošana šajos laikos ir pārāk dārga, lai iedzīvotāji to darītu pēc pašu vēlēšanās. Kurš gribēs tērēt desmitiem tūkstošu eiro, lai paglābtu no elektriskā trieciena vienu vai divus cilvēkus gadā visā valstī?

– Ko darīt?

– Manuprāt, Latvijā ir jāmaina likums un par obligātu prasību jāpadara zemējuma sistēmas ie-

rikošana ne tikai jaunbūvēs, bet arī visās senāk būvētajās mājās.

– Grozījumu veikšana likumā ir ilgstošs process. Ko darīt iedzīvotājiem, kuri patlaban vēlas pasargāt sevi no iespējamās traumēšanās?

– Saviem klientiem vispirms iesaku uzstādīt strāvas noplūdes automātus, tā saucamās diferenciētās aizsardzības sistēmas. Ja mājoklī nav zemējuma kontūra, tad pie strāvas noplūdes nostrādās šie automāti un atslēgs elektrības padevi. Protams, elektriķiem šīs automatikas uzstādīšana vecajās mājās ir *gatavais murgs*. Taču tagad tas ir vienīgais reālais paņēmieni, kā pasargāt iedzīvotājus no negaidīta strāvas trieciena. Šiem automātiem jābūt katrā daudzdzīvokļu mājās dzīvoklī.

Ko dara Rīgas namu pārvaldnieks?

Kā rīkoties, ja vannasistabā, pieskaroties caurulēm, krānam vai basām kājām stāvēt uz grīdas, jūtami nelieli strāvas triecieni? Speciālisti iesaka šo faktu noteikti neignorēt, bet gan steidzami izsaukt elektriķi pārbaudes veikšanai.

Mēs uzzinājām, kā uz šādām sūdzībām reaģē pašvaldības apsaimniekošanas izņēmums Rīgas namu pārvaldnieks (RNP).

– Atbilstoši *Dzīvokļa īpašuma likumā* noteiktajam visas inženierkomunikācijas zonā līdz koplietošanas stāvvadiem ir katra atsevišķā dzīvokļa īpašuma daļa. Par to tehnisko stāvokli atbild pats dzīvokļa īpašnieks, – saka RNP pārstāve Laura Vaļuma.

– Ko tas nozīmē?

– Tikai to, ka jebkurus remontdarbus vai elektroinstalācijas pārbaudi dzīvoklī, kā arī bojātu pakēšu slēdžu vai drošinātāju nomainīju pārvaldnieks veic tikai kā atsevišķas maksas pakalpojumu.

– Tas nozīmē, ka dzīvokļa īpašnieks var izsaukt RNP elektriķi pārbaudes veikšanai savā dzīvoklī, bet par to pēc tam būs jāmaksā?

– Jā, mēs sniedzam tādus maksas pakalpojumus.

– Pieņemsim, ka man ir aizdomas, ka kaimiņš veļas mazgājamās mašīnas zemējumam

izmantojis ūdensvada cauruli. Kā darīs elektriķis, veicot pārbaudi?

– Šī situācija ir sarežģīta. Ja sūdzību pieteicējs saņem strāvas sitienus, bet problemātiskā vieta atrodas citā dzīvoklī, tā īpašnieks var nelaist pie sevis apsaimniekošanas uzņēmuma elektriķi. Visbiežāk dzīvokļa īpašnieks pat nezina, ka viņam ir problēma ar elektrības pieslēgumu. Tas ir loģisks iznākums, ja darbus paveicis *cilvēks ar zelta rokām*, nevis speciālists ar izglītību un sertifikātu. Var gadīties, ka cilvēkam kāds no elektroaparātiem dzīvoklī ir *izgājis no ierindas* un rada problēmas visā mājā. Pareizāk būtu ielaist pie sevis meistarū pārbaudes veikšanai, jo viņš ne tikai noteiks, kas noticis, bet arī novērsīs avāriju.

– Kā iespējams uzzināt, kāda iemesla dēļ dzīvokļa ūdensvada caurules vai pats ūdens var dot strāvas triecienu?

– Parasti elektriķis darbojas pēc šāda algoritma:

■ pārbauda nulles vada kontaktus visas mājas un stāvu sadales skapjos, kā arī citas koplietošanas elektroierīces (individuālos siltummezglus, aukstā ūdens spiediena paaugstināšanas stacijas);

■ pēc tam jāpārbauda strāvas klātbūtne konkrētajā metāla caurulē;

■ tad elektriķis atslēdz elektroenerģijas padevi dzīvoklī, kura īpašnieks sūdzas par strāvas triecieniem, un atkārtoti pārbauda metāla cauruli. Ja strāvas klātbūtne ir pazudusi, tas nozīmē, ka problēma ir iekšējā elektriskajā tīklā. Šādā gadījumā elektriķis pārbauda iekšējo elektroinstalāciju dzīvoklī un visu lielo elektroietaišu darba kārtību: boileru, veļas mazgājamo mašīnu u.tml. Tāpat speciālists pārbaudīs, vai šīs ierīces ir pareizi pieslēgtas;

■ ja, izslēdzot elektrības padevi, dzīvoklī uz metāla caurules saglabājas strāvas klātbūtne, tad nepieciešams pārbaudīt pārējo māju, lai atrastu problēmu mājas iekšējos tīklos;

■ ja, izslēdzot elektrības padevi visai mājai, strāvas klātbūtne pazūd, tad elektropadevi atjauno un sāk pārbaudi pa vienam dzīvoklim;

■ kad atrasts dzīvoklis, no kura rodas problēma, jāvienojas ar tā īpašnieku par pārbaudi dzīvoklī. Iespējams, ka īpašnieks priecāsies par piedāvāto iespēju novērst bīstamo situāciju. **K**